

Concentrat de istorie 5

Scheme recapitulative
și teste de evaluare

Conform noii programe

art
educațional

1. ALFABETUL ISTORIEI – RECONSTITUIREA TRECUTULUI	6
1.1. Izvoarele istorice	6
1.2. Timpul și spațiul istoric	8
 2. PREISTORIA	 10
2.1. Primii oameni	10
2.2. Revoluția neolitică	12
2.3. Inventarea metalurgiei – tehnologie și consecințe asupra vieții oamenilor	14
 3. ORIENTUL ANTIC	 16
3.1. Mediul natural și viața cotidiană. <i>Studii de caz</i>	16
3.2. Popoare și civilizații pe harta Orientului Antic. <i>Studii de caz</i>	18
3.3. Inventarea scrierii – de la pictograme la alfabet. <i>Studii de caz</i>	20
 4. CIVILIZAȚIA GREACĂ ȘI SINTEZA ELENISTICĂ	 22
4.1. Mediul natural și ocupările grecilor. <i>Studiu de caz</i>	22
4.2. Adevăr și legendă în Grecia Antică	24
4.3. Polisul grec. Procesul de colonizare. <i>Studiu de caz</i>	26
4.4. Războaiele grecilor. <i>Studiu de caz</i>	28
4.5. Alexandru Macedon și civilizația elenistică	30
4.6. Frumos și cunoaștere în lumea greacă. <i>Studii de caz</i>	32
 5. LUMEA ROMANĂ	 36
5.1. Fondarea Romei: istorie și legendă	36
5.2. Statul roman: războaie și expansiune teritorială; decăderea	38
5.3. Viața cotidiană. <i>Studii de caz</i>	40
5.4. Romanizarea	44

6. GETO-DACII	46
6.1. Getii și dacii. Rânduieli, obiceiuri, credințe	46
Respect pentru oameni și cărți	
6.2. Burebista și Decebal; războaiele daco-romane	48
7. CIVILIZAȚIA ISLAMICĂ	50
7.1. Apariția islamului; credința musulmană; expansiunea militară și culturală a islamului	50
8. EUROPA MEDIEVALĂ	52
8.1. Formarea popoarelor europene. Etnogeneza românească	52
8.2. Europa creștină în mileniul I. <i>Studii de caz</i>	54
8.3. Viața cotidiană în Evul Mediu. <i>Studii de caz</i>	56
8.4. Statele medievale: Franța, Anglia, Imperiul Romano-German. <i>Studii de caz</i>	62

1.1. Izvoarele istorice

Istoria ca știință**Izvoarele istorice****definiție**

- știință care studiază evoluția societății omenești de la apariția ei și până în prezent, sub aspect:
  - *political* (bătălii sau fapte ale conducătorilor);
  - *economic* (ocupării ale oamenilor, unelte folosite);
  - *social* (organizarea societăților, viața de zi cu zi);
  - *cultural* (creații artistice, credințe religioase) etc.

obiect de studiu

- idei/fapte/evenimente istorice, adică acele idei/fapte/evenimente care au influențat în mod hotărâtor evoluția unui popor sau a întregii omeniri

importanța studierii istoriei

- ajută la cunoașterea trecutului, a prezentului și a viitorului;
- asigură înțelegerea lumii în care trăim (studiază cauzele și consecințele diferitelor fapte istorice).

definiție

- urme, dovezi, mărturii care ajută la reconstituirea diferitelor aspecte ale vieții oamenilor

clasificare**izvoare nescrise:**

- *arheologice* (unelte, arme, haine, podoabe, vase, statui, monede etc.);
- *orale* (mărturii care circulă prin viu grai – povestiri, balade – sau sunt înregistrate pe diverse suporturi – bandă magnetică, CD sau stick).

izvoare scrise:

- *epigrafice* (inscripții pe lemn sau piatră);
- *numismatice* (monede);
- *literare* (cărți, manuscrise, scriitori);
- *sigilografice* (sigilii);
- *cartografice* (hărți);
- *diplomatice* (documente ale diferitelor cancelarie);
- *audio-vizuale* (ziare, DVD-uri, filme).

sunt păstrate în arhive, muzeu, biblioteci etc.

Izvoarele istorice sunt studiate cu ajutorul științelor ajutătoare ale istoriei

evoluție

dezvoltare, desfășurare

cronologie

știință ajutătoare a istoriei, care se ocupă cu încadrarea în timp a evenimentelor, faptelor și proceselor istorice

sigiliu

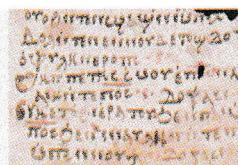
obiect alcătuit dintr-o placă (fixată pe un mâner) pe care este gravată o monogramă, o emblemă, o efigie etc., aplicat pe un act oficial ca dovadă a autenticității lui

arheologia

- studiul izvoarelor foarte vechi aflate în pământ și scoase la lumină prin săpături, de către arheologi

paleografie

- studiul manuscriselor

cartografia

- studiul hărților

numismatica

- studiul monedelor, al medalioilor vechi

sigilografie

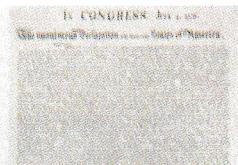
- studiul stemelor și sigiliilor

lingvistica

- studiul limbilor vechi

diplomatica

- studiul tratatelor/intelegerilor/documentelor care reglementează relațiile dintre state

1.2. Timpul și spațiul istoric

definiție

- știință ajutătoare a istoriei, care se ocupă cu încadrarea în timp a evenimentelor, faptelor și proceselor istorice

- oamenii au început să studieze timpul și să-l măsoare observând stelele, cerul – ziua și noaptea, schimbările produse de anotimpuri în natură sau cele petrecute pe perioade mai lungi

anul (365/366 de zile)

**unități
de timp
istoric**

deceniul (10 ani)

secolul sau veacul (100 de ani)

mileniul (1 000 de ani)

Cronologia

- **era istorică** – perioada istorică ce începe la data unui anumit eveniment sau fapt, real sau legendar, de la care se pornește numărătoarea anilor

- criterii de împărțire a erelor:

• *criteriul religios*

numerotarea legată de diferite evenimente din viața întemeietorilor de religii (de exemplu, era creștină, care începe odată cu nașterea lui Iisus Hristos)

• *criteriul politic*

numerotarea anilor pornind de la un eveniment politic important (de exemplu, romanii socoteau anii începând cu întemeierea Romei, iar grecii porneau numerotarea anilor de la primele Jocuri Olimpice)

- ne ajută să înțelegem când și în ce ordine au avut loc evenimentele/faptele/procesele istorice

primii
oameni

3300 î.H.

Nașterea lui
Hristos

476 d.H.

1453

1789

prezent

Preistoria

Antichitatea

Evul
Mediu

Epoca
Modernă

Epoca
Contemporană

epocă istorică	perioadă în dezvoltarea omenirii care se deosebește de celelalte prin anumite caracteristici sau fapte istorice importante
eveniment istoric	fapt istoric întâmplat la un moment dat
proces istoric	ansamblu de evenimente și schimbări care se produc într-o perioadă mai îndelungată de timp

Epoci istorice

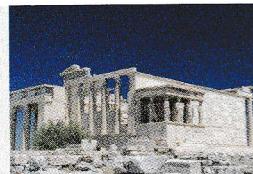
Preistoria

- perioada cuprinsă între apariția primilor oameni și apariția scrisului și a primelor state

Antichitatea

- perioada începută în jurul anului 3300 î.H., când a fost inventată scrierea, și încheiată în anul 476 d.H., când a dispărut Imperiul Roman de Apus

Evlul Mediu

- perioada cuprinsă între anii 476 și 1453, care înseamnă cucerirea Constantinopolului de către turci și desființarea Imperiului Bizantin

Epoca Modernă

- cuprinsă între anul 1453 și începutul Revoluției Franceze (1789)

Epoca Contemporană

- perioada de la Revoluția Franceză până în prezent

Spațiul istoric

definiție

- zonă geografică în care s-a desfășurat, la un moment dat, un eveniment istoric

reprezentare

hărțile istorice redau zonele de răspândire ale unor popoare sau religii, granițele unor state, direcția de deplasare a unor populații; pot fi tematic: politice, locale, militare

Concentrat de istorie

Scheme recapitulative
și teste de evaluare

Conform noii programe

1. ALFABETUL ISTORIEI – RECONSTITUIREA TRECUTULUI	4
1.1. Izvoarele istorice	4
1.2. Timpul și spațiul istoric	6
2. PREISTORIA	8
2.1. Primii oameni.....	8
2.2. Revoluția neolică	10
2.3. Inventarea metalurgiei – tehnologie și consecințe asupra vieții oamenilor	12
3. ORIENTUL ANTIC	14
3.1. Mediul natural și viața cotidiană. <i>Studii de caz</i>	14
3.2. Popoare și civilizații pe harta Orientului Antic. <i>Studii de caz</i>	16
3.3. Inventarea scriserii – de la pictograme la alfabet. <i>Studii de caz</i>	18
4. CIVILIZAȚIA GREACĂ ȘI SINTEZA ELENISTICĂ	20
4.1. Mediul natural și ocupările grecilor. <i>Studiu de caz</i>	20
4.2. Adevăr și legendă în Grecia Antică	22
4.3. Polisul grec. Procesul de colonizare. <i>Studiu de caz</i>	24
4.4. Războaiele grecilor. <i>Studiu de caz</i>	26
4.5. Alexandru Macedon și civilizația elenistică	28
4.6. Frumos și cunoaștere în lumea greacă. <i>Studii de caz</i>	30

5. LUMEA ROMANĂ	32
5.1. Fondarea Romei: istorie și legendă	32
5.2. Statul roman: războiuri și expansiune teritorială; decăderea.....	34
5.3. Viața cotidiană. <i>Studii de caz</i>	36
5.4. Romanizarea	38
6. GETO-DACII	40
6.1. Getii și dacii. Rânduieri, obiceiuri, credințe.....	40
6.2. Burebista și Decebal; războaiele daco-romane.....	42
7. CIVILIZAȚIA ISLAMICĂ	44
7.1. Apariția islamului; credința musulmană; expansiunea militară și culturală a islamului	44
8. EUROPA MEDIEVALĂ	46
8.1. Formarea popoarelor europene. Etnogeneza românească	46
8.2. Europa creștină în mileniul I. <i>Studii de caz</i>	48
8.3. Viața cotidiană în Evul Mediu. <i>Studii de caz</i>	50
8.4. Statele medievale: Franța, Anglia, Imperiul Romano-German. <i>Studii de caz</i>	52

TEST DE EVALUARE**SUBIECTUL I**

Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos.

1. Știința care se ocupă cu studiul izvoarelor foarte vechi aflate în pământ și scoase la lumină prin săpături se numește:
a. arheologie;   b. cronologie;   c. istorie;   d. speologie.

2. Numismatica are ca obiect de studiu:
a. hărți vechi;   b. monede;   c. documente;   d. ruine.

3. Armele de tip medieval sunt izvoare:
a. scrise;   b. numismaticice;   c. nescrise;   d. cartografice.

4. Monedele vechi sunt păstrate în:
a. biblioteci;   b. arhive;   c. muzee;   d. șantiere arheologice.

(20 de puncte)

SUBIECTUL II

Realizează corespondența între termenii din coloana A și cei din coloana B.

A

- a. economie
- b. politică
- c. cultură
- d. social

B

- 1. meșteșug
- 2. țărani
- 3. templu
- 4. rege
- 5. cronologie

(12 puncte)

SUBIECTUL III

Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din lista de mai jos.

Istoria studiază aspecte ale vieții ..... a oamenilor din cele mai vechi timpuri până astăzi.

Izvoarele istorice se împart în două mari categorii: ..... și ..... Izvoarele epigrafice sunt reprezentate de ..... , cele cartografice de ..... , iar cele numismatice de .....

Listă de cuvinte: izvoare nescrise, inscripții, hărți, monede, economice, sociale, politice și culturale, izvoare scrise.

(20 de puncte)

Marchează cu A (adevărat) sau F (fals) enunțurile de mai jos.

Reprezentanții sănătății și cărtișor

1. Exemple de izvoare scrise sunt inscripțiile, monedele, documentele, hărțile, scrierile istorice și literare.
2. Arheologia studiază evoluția societății omenești (sub aspect economic, social, politic și cultural) de la apariția ei și până în prezent.
3. Istoria este un mijloc de înțelegere a trecutului, a prezentului și viitorului.
4. Domnitorii și luptele lor reprezintă un aspect al vieții politice studiat de istorici.
5. Istoria este *magistra vitae*.

(20 de puncte)

SUBIECTUL V

Se dă următorii termeni: izvoare istorice, știința istoriei, arheologie, muzeu, șantier arheologic. Elaborează un text istoric de ½ pagină utilizând termenii enumerați. Se punctează și structura: introducerea, cuprinsul și încheierea.

(18 puncte)

Din oficiu: 10 puncte

Total: 100 de puncte

POST-EVALUARE. Istoria în viața mea

- Poartă o discuție cu părinții tăi despre valabilitatea expresiei „*historia magistra vitae (est)*“.
- Realizați în clasă o miniexpoziție cu toate izvoarele istorice/materialele disponibile. Precizați ce informații vă oferă fiecare și apreciați utilitatea acestora.

TEST DE EVALUARE**SUBIECTUL I**

Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos.

1. Preistoria se încheie odată cu:

- a. apariția metalurgiei;
- b. inventarea scrierii;
- c. dispariția Imperiului Roman de Apus;
- d. Revoluția Franceză.

2. Secolul este o unitate de timp istoric care desemnează:

- a. 10 ani;
- b. 100 de ani;
- c. 1 000 de ani;
- d. 1 an.

3. Numerotarea anilor în era creștină începe odată cu:

- a. nașterea lui Allah;
- b. nașterea lui Iisus Hristos;
- c. întemeierea Romei;
- d. Jocurile Olimpice.

4. Cea mai apropiată epocă de zilele noastre este epoca:

- a. antică;
- b. medievală;
- c. modernă;
- d. contemporană.

(20 de puncte)

SUBIECTUL II

Realizează corespondența dintre termenii din coloana A și cei din coloana B.

A

- a. 476 – 1453
- b. 1453 – 1789
- c. 3300 î.H. – 476 d.H.
- d. 5 mil. î.H. – 3300 î.H.

B

- 1. Preistoria
- 2. Antichitatea
- 3. Evul Mediu
- 4. Epoca Modernă
- 5. Epoca Contemporană

(12 puncte)

SUBIECTUL III

Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din lista de mai jos.

Cronologia folosește ca unități de măsurare a timpului istoric: deceniul, secolul, ... , epoca, era. Criteriile folosite pentru împărțirea în ere pot fi politice sau ..... . Principalele epoci din istoria omenirii, în succesiunea lor, au fost: Preistoria, Antichitatea, Evul Mediu, ... și Epoca Contemporană. Epoca în care trăim este ..... . Spațiul istoric este reprezentat prin .....

Listă de cuvinte: Epoca Modernă, Epoca Contemporană, Epoca Medie, culturale, religioase, mileniu, axa timpului, hărți.

(20 de puncte)

Marchează cu A (adevărat) sau F (fals) enunțurile de mai jos.

Respectând normele și cărti

1. Spațiul istoric este reprezentat prin axe ale timpului.
2. Cronologia se ocupă cu studiul izvoarelor foarte vechi.
3. Cea mai îndepărtată epocă de zilele noastre este Epoca Modernă.
4. Evul Mediu este perioada cuprinsă între cucerirea Constantinopolului de către turci și desființarea Imperiului Bizantin, fostul Imperiu Roman de Răsărit.
5. Procesele istorice se referă la schimbările din istorie.

(20 de puncte)

SUBIECTUL V

Se dă următorii termeni: epocă istorică, cronologie, hartă istorică, timp istoric, spațiu istoric. Elaborează un text istoric de ½ pagină utilizând termenii enumerați. Se punctează și structura: introducerea, cuprinsul și încheierea.

(18 puncte)

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

.....
 .....

Din oficiu: 10 puncte
 Total: 100 de puncte

POST-EVALUARE. Istoria în viața mea

- Poartă o discuție cu părinții tăi privind evenimente importante care au marcat istoricul familiei voastre. Construiește o axă cronologică pe care să consemnezi datele acestor evenimente.